OCTUBRE 2026 • 7,50€ 802

SERRA D'OR

DOSSIER «GAUDÍ, ALTRES MIRADES», PILAR VÉLEZ, JORDI FALGÀS, MIREIA FREIXA, JOAN ISART

COMIAT A JOSEP MARIA CADENA «UN BELL ADEU SENSE FARAMALLA», JAUME FABRE, «VIATGE A CAN CADENA», JOAQUIM ROGLAN

ENTREVISTA «EDUARD SANAHUJA», MIQUEL-LLUÍS MUNTANÉ

MÚSICA «CARLES DE CASTELLARNAU», MARIA EUGÈNIA PEREA VIRGILI

TRAVESSEU LES VIES!

Un text d' ENRIC GOMÀ
Il·lustració de JORDI AVIÀ

A «La Vanguardia» s'han enginyat unes càpsules lingüístiques que presenta el periodista Magí Camps des de la redacció, amb un aire bonhomiós i ponderat de jutge de pau de la Llacuna. «Filar prim», en diuen (no ho confongueu amb «Pilar Prim»), i és el que pretén Camps: examinar d'una manera subtil, matisada, sense dramatismes, algunes qüestions de llengua. Tot i que hi trobem càpsules sobre *apretar* i *donar abraçades*, «Filar prim» no és el clàssic «cherchez le barbarisme» que tan bé coneixem. No hi falten els orígens d'algunes frases fetes com són *fer dissabte*, *de gorra*, *s'ha acabat el bròquil*, *xino-xano* i *quinta forca*, que en aquest ordre qualsevol diria que és l'esquema d'una narració de Franz Kafka. Però quan «Filar prim» exposa solucions una mica agosarades és quan s'agraeix de tot cor: sense encomanar-se a Déu ni al diable Camps defensa *vespreig* (i només per això en alguns cercles t'unten el cos de brea i t'emplomen) i proposa els imaginatius *sopar de dur-ho* i *furgoteca* per *cena de traje* («Yo traigo una ensalada, tú traes una tortilla, él trae el bicarbonato») i *foodtruck*. *Furgoteca* és un invent sorgit dels búnquers de «La Vanguardia», com també ho són *maitanca* (nom masculí, una botiga o local obert 24 hores) i *rastaflauta* (nom masculí i femení, l'equivalent català del castellà *perroflauta*). Ara només faltaria que l'IEC entrés furgoteca a la magna obra del DIEC (i han de saber que Camps és membre de la Comissió Lexicogràfica de l'IEC). Només si és normativa els ajuntaments la faran servir en els seus decrets, regles i bans, un pas fonamental per a la seva difusió. *El que pueda hacer, que haga, don Magí.*

En una càpsula Camps ens adverteix que en català *travessem les vies* i no *creuem les vies*. Fa molt de temps que rumio com difondre

aquest esllanguit *travessar* i tants altres casos que els divulgadors insistim reiteradament en articles, col·laboracions i conferències dalt de tamborets en parcs públics: la millor manera, em sembla, és jugant a favor del català el sistema bilingüe de retolació i megafonia. Si a la mai prou lloada Renfe cada vegada que escriuen o diuen «*No crucen las vías*», en català fos «No travesseu les vies», l'associació *cruzar*/travessar arrelaria entre els parlants. Se'ls incrustaria que en català és *travessar*: unes vies, un camí, una carretera, un oceà, la galàxia si som el capità Spock.

Per què la gran majoria de catalans diem *gual* i no *vado*, que només fan servir els vells i els actors a les obres de teatre del Lliure? Perquè a gairebé tots els senyals de gual del país posa «Gual permanent». De llegir-ho vint, trenta, cinquanta vegades cada dia, t'ho acabes fent teu. Si el 1980 algú m'hagués predit que algun dia faríem servir *gual* i no *vado* l'hauria pres per un grillat o per un lingüista. De vegades costa distingir-los.

Si tenim un sistema permanent de bilingüització de tot cartell, indicació o avís públics, els catalans l'hauríem de jugar a favor nostre. No per defensar un model de català neurastènic, sinó simplement un català amb cara i ulls: la doble llegenda en català i en castellà ens permet potenciar formes catalanes actualment en un desús creixent. Com ara *tanda*. Si en castellà llegim «*Coja su turno*» i en català «Agafeu tanda», els ciutadans aprenen o recorden la paraula *tanda* (i la poden estendre a altres usos molt nostres com seria «Et fotré una tanda de trets que et deixaré com les set fonts de Sant Julià de Vilatorta», una bonica frase que a Barcelona als últims temps es va recuperant a bon ritme entre els narcotraficants).